

"بهشی یه کهم"

۱- شوین و پلهی نافرته له پیش ناینی ئیسلامدا؛ دیاره مه بهست له پیش ئیسلام له سه رده می جاهیلیهت و بی ناگایی خه لکی بووه به شیوه یه کی گشتی و عه رب به تایبه تی. ئه و کاته ی که خه لک دوای عیسی (علیه السلام) به ماوه یه کی زۆر نیردرای خوییان بو نه هاتبوو . وه به عه رب و غه یری عه ربه وه ته نها چه ند که میکی ئه هلی کیتاب نه بیته ، وه له و کاتانه دا نافرته به شیوه یه کی گشتی له حاله تیکی ناره حه تدا ئه ژیان به تایبه تی له کو مه لگه ی عه ره بیدا تا ئه و راده یه ی له دایک بوونی می ینه شتیکی بیزارو بوو ، تیایاندا بوو دفنی ئه کرد و منداله کچه که له ژیر خو له که دا گیانی ده رئه چوو . وه تیایاندا هه بوو وازی لی ئه هیئا له ژیانیکدا که پر زه لیلی و سوکایه تی و ناره حه تی بوو بو ی هه ر وه کو خوی گه وره بو مان ده گێریته وه و ده فه رمو یته :

{سورة النحل: ۵۸-۵۹} . وه هه روه ها

ده فورمو یته : * {سورة التکویر: ۸-۹} . (الموؤوده) : ئه و کچه بووه که به زیندویی خراوته ژیر گله وه وه تا له ژیر گله که دا گیانی ده رچوو وه ئه گه ر له و زینده به چال کردنه ش پرزگاری ببوایه ئه و ده چوو بو مردنیکی مه عنوی تر. که پر بوو له سوکیتی و زه لیلیتی . بو نمونه به شی له میراتدا نه بوو هه رچه نه که سه که مالی زۆر بوایه . وه هه رچه نه ئه م نافرته له نه بوونی و هه ژاری دا بوایه چونکه میراتیان تایبهت کردبوو ته نها به پیاوانه وه که به داخه وه ئه لیم ئیستاش ئه م نه ریته خراپه لی ره و له و ی هه ر به رده وامه هه روه ها سه یر له وه دا بووه که وه کو هه موو بابه ته کانی تری می رده که ی دوای مردنی هاوسه ره که ی ئه م نافرته ش به میراتی ئه درا به که سی می رده که ی . وه بو یه به گشتی چه ند نافرته تیکی زۆر خیزانی یه ک پیاو بوون .

۲- شوین و پلهی نافرته له ئیسلامدا؛ هه ر که خو ری ئیسلام هه له هات هه موو ئه و تاریکی و سته مانه ی سه ر نافرته تی په وانه وه و مرو فیتی بو نافرته گه رانده وه خوی گه وره ده فه رمو یته :

..... {سورة الحجرات: ۱۳} . له م ئایه ته دا خوی گه وره نافرته تی به هاوبه شی پیاو داناو له مرو فایه تیدا. هه ر وه کو چۆن له پادا شت و سزادا له سه ر کرده وه کان هاوبه شی کردن که ده فه رمو یته :

{سورة النحل: ۹۷} .

.....

هه روه ده فه رمو یته :

{سورة الاحزاب: ۷۳} .

.....

دوو یاره خوی گه وره ده فه رمو یته :

{سورة النساء: ۱۹} واته : ئه ی ئه وانه ی ئیمان تان هیئا وه بو تان نی یه نافرته تان بکه ن به میراتی .

بوئیه ئیسلام شهخصیه‌تی راسته‌قینه‌ی بو ئافره‌ت گێراپه‌وه، وه کردی به‌وه‌ی که میراتی وه‌ربگریت، نه‌ک بگریت به‌ میراتی وه‌که خوی گه‌وره له‌ سوره‌تی (النساء) دا ده‌فه‌رموئیت: ﴿.....﴾
 ﴿ {سورة النساء: ۷} .

وه له‌لایه‌نی ژیا‌نی هاوسه‌ریشه‌وه ئیسلام ژن هینانی دیاریکراو کرد و سنوری بو دانا که زۆرتینی چوار خیزان بی‌ت ئەمه‌ش به‌ مه‌رجیک که پیاوه‌که بتوانیت دادپه‌روه‌ر بی‌ت... وه واجبی کردوه له‌سه‌ر پیاوان که ریک و پیک و باش بن له‌گه‌ل خیزانه‌کانی‌اندا وه‌کو ده‌فه‌رموئیت (وعاشروهن بالمعروف) وه پیغه‌مبه‌ریش(ﷺ) ده‌فه‌رموئیت: ((خیرکم خیرکم لأهله و انا خیرکم لأهلی))^(۱) (صحیح) واته‌: باشبن له‌گه‌ل خیزانه‌کانتا‌ندا وه من باشت‌رینتانم له‌گه‌ل خیزانه‌کانمدا . وه خوی گه‌وره‌ ماره‌یی ئافره‌تی به‌ مافیکی ئافره‌ت دانا و فه‌رمانی کردوه که به‌ته‌واوئیتی هه‌مووی بدرئیتی مه‌گه‌ر ئەو ئافره‌ته‌ به‌ په‌زامه‌ندی دل‌ی خوی لای ببوریت یان بیبه‌خشیت وه‌کو ده‌فه‌رموئیت: ﴿

{سورة النساء: ۴} واته‌: ماره‌یی ئافره‌ته‌کانتان خویان خاوه‌نیانن واجبه‌ له‌سه‌رتان به‌ دل‌یکی پاک بیان ده‌نی مه‌گه‌ر خویان به‌ په‌زامه‌ندی خویان پیشکه‌شتان بکه‌ن ئەوه‌ حه‌لاله‌ . هه‌روه‌ها له‌لایه‌ن په‌روه‌رده‌کردنی منداله‌وه ئیسلام کردویه‌تی به‌ سه‌ره‌رشتی مندال و که‌سیک بی‌ت که فه‌رمان بکات به‌ چاکه‌ و نه‌هی بکات له‌ خراپه‌ و شوان بی‌ت بو‌ خیزان له‌ مالی خوی وه‌ک پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) ده‌فه‌رموئیت: ((المرأة راعية في بيت زوجها و مسؤلة عن رعيتها))^(۲) وه دایناوه له‌سه‌ر می‌رده‌که‌ی که خه‌رجی و جل و به‌رگی و هه‌موو پیداو‌یسته‌کانی تر به‌چاکی و به‌ شیوازیکی شه‌رعی بو‌ دابین بکات.

۳- بابزانی‌ن دوژمنا‌نی ئیسلام و شوین‌که‌وتوانیان چی ده‌که‌ن بو‌ نه‌هیشتنی شه‌خصیه‌تی ئافره‌ت و له‌که‌دارکردنی و ناشرینکردنی، بی‌گومان دوژمنا‌نی ئیسلام و شوین‌که‌وتوانیان و ئەوانه‌ی دل‌یان نه‌خۆشه‌رق و کینه‌یه‌کی زۆریان لا دروست بووه‌ به‌رامبه‌ر به‌و پیز و شه‌ره‌ف پاراستنه‌ی که ئیسلام بو‌ ئافره‌تی موسلمان‌ی داناوه‌ چونکه‌ دوژمنا‌نی ئیسلام له‌ بی‌باوه‌ران و دوو‌پووان ئەیانه‌وی‌ت ئافره‌ت بکه‌نه‌ ئامی‌ریکی تیکدانی کو‌مه‌ل. وه بی‌که‌نه‌ داویک بو‌راو‌کردنی ئەو ئیمان‌ک‌ز و خاوه‌ن ئاره‌زوانه‌ی که له‌ کو‌مه‌لگه‌دا هه‌یه‌ . بو‌ ئەوه‌ی ئاره‌زووی نه‌فسی خویانیان لای تیر بکه‌ن وه‌ک خوی گه‌وره له‌ قورئاندا ده‌فه‌رموئیت: ﴿.....﴾

﴿ {سورة النساء: ۲۷} واته‌: ئەوانه‌ی که شوین‌نه‌فس و ئاره‌زوویان که‌وتوون زۆر مه‌به‌ستیانه‌ که له‌ ریگای راست لاتان بده‌ن .

وه ئەوانه‌شی که دل‌یان نه‌خۆشه‌ ئەیانه‌وی‌ت که ئافره‌ت کالایه‌کی هه‌رزان بی‌ت وه ئەو که‌سانه‌ی که خاوه‌ن ئاره‌زوو بازی و هه‌زیکی شه‌یطانین . ئەیانه‌وی‌ت که کالایه‌کی داپۆشراو نه‌بی‌ت به‌لکو هه‌میشه‌ له‌شی خوی ئاشکرا بکات بو‌ ئەوه‌ی به‌ چاویان له‌زه‌ت له‌ جوانی بکه‌ن یان له‌وه‌ خراپتر که بگاته‌ سنوری زیناکردن . هه‌ربوئیه‌ زۆر سورن له‌سه‌ر ئەوه‌ی که له‌ مالی خوی بیهیننه‌ ده‌روه‌وه‌ و به‌شداری پیاوان بکات له‌ ئیش و کاری

() : () ()
 () () () (/) .

پیاواندا و هاوشانی یه کتری بن له زۆربهی شوینهکاندا به تیکه لای . بو نمونه سسته ر بیټ بو خزمهت کردنی پیاوان له نه خوشخانهکاندا، یان قوتابی بیټ له گه ل کوراندای له قوتابخانهکاندا یان شانوکاربیت له سه ر شانۆ له گه ل پیاواندا، یان گورانی بیټبیټ . یان ئه وه تا هه ندیک له له گوڤاره کان وینهی ئه و ئافره ته روتانه یان کردو ته ئامرازیک بو بره ودان به رۆژنامه کانیا و سه رف کردنی له بازاره کاندا یان هه ندی له کۆمپانیاکان ئه م وینانه یان به هه مان شیوه کردو ته هویه ک بو به هیژکردنی که ره سته کانیا و بو سه رف بوون ، جا به م هویانه و چه نده ها شیوازی تریش ئافره تیان له کاری گرنگی خو ی دور خستو ته وه که بریتی به له په روه رده کردنی رۆله کانی خو ی و ئه رک به جیهینانی ته واوه تی به رامبه ر به هاوسه ری خو ی . بو یه زۆر جار کیشه و گیروگرفت دروست ئه بیټ له ناو خیزاندا له هه ندی شوین خزمه تکار ئه هیئن بو خزمهت کردنی منداله کانیا و .

ئه بیټ بزانی نایا ئیسلام ری ئه دات به ئافره تان ئیش و کار بکه ن له ده ره وه ی مالی خو یان یان نا؟ وه لام : به لی ری ئه دات به لام به م چه ند مه رجانه ی خواره وه :

۱- ئه گه ر ئه و ئافره ته زۆر پیویستی به و کاره بوو یان کۆمه لگه پیویستی زۆری به و ئافره ته هه بوو بو ئه و کاره به شیوه یه ک که پیاوان نه توانن ئه و کاره بکه ن .

۲- واچا که ئه و کاره دوا ی کاری سه ره کی خو ی بیټ که کاروباری مالی خو یه تی .

۳- واجبه که ئه و پیشه یه له ناو ئافره تانی تر دا بیټ دور له پیاوان بو نمونه فیژکردنی ئافره تان یان دوکتوری ئافره تان یان سسته ر .

۴- وه هیه چ رینگریه ک نی یه به لکو پیویسته له سه ر ئافره ت که زانیاری شه رعی فیژبیټ به تایبه تی ئه و زانیاریانه ی که زۆر زه روره وه کو بیر و باوه ر... هتد . وه ئه بیټ ئه م فیژبوونه شی له ناو ئافره تدا بیټ ، وه هیه چی تیدانی یه ئه گه ر ئافره تان ئاماده ی وانه ی شه رعی ببن له مزگه وتدا یان شوینیکی پاریزراو بیټ . دوور له تیکه لاوبوونی پیاوان . ئه وه ش له سه ر ئه و رۆشنای یه ی که ئافره تان له سه ر هه لدانی ئیسلامدا ئیشیان ئه کرد و فیژی زانیاریش ئه بوون ئاماده ی مزگه وتیش ئه بوون .

مافی بلاوکردنه وه ی پاریزراوه بو سایتی به هه شت

www.ba8.org